

SEKTORINIŲ STRUKTŪRŲ VEIKLOS ORGANIZAVIMO GEROJI UŽSIENIO PATIRTIS

VIZITO ATASKAITA

(Projekto pavadinimas - „Sektorinės partnerystės kvalifikacijų sistemos plėtrai“, KPMPC)

1. Vizito šalis: Estija.
2. Priimančioji organizacija: Estijos kvalifikacijų tarnyba (Kutsekoda).
3. Vizito laikotarpis: 2013 03 17 – 22.
4. Vizito tikslas: i) susipažinti su sektorinės (socialinės) partnerystės plėtojant kvalifikacijų sistemą gerąja patirtimi Estijoje ir ii) pateikti praktines rekomendacijas Lietuvos sektoriniams profesiniams komitetams (SPK), atstovaujantiems socialinius partnerius kvalifikacijų sandaros srityje, o taip pat – Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro (KPMPC) darbuotojams. Rekomendacijas sutelkti ties šiais klausimais – kaip organizuoti SPK ir kitų su socialiniais partneriais susijusių organizacinių struktūrų veiklą, užtikrinančią strateginius socialinių partnerių keliamus reikalavimus kvalifikacijoms ir jų sąrangai Lietuvoje.
5. Vizito dalyviai: Vilma Kardauskienė, Edita Skrabulienė, Lina Vaitkutė (KPMPC), Danguolė Savickienė (Transporto ir saugojimo paslaugų SPK), Vaidotas Šarka (Architektūros ir statybos SPK).
6. Vizito uždaviniai:

i) Įgyti žinių apie Estijos nacionalinę kvalifikacijų sistemą (kvalifikacijų lygiai, kvalifikacijų registrai, kvalifikacijas suteikiančios institucijos, kvalifikacijų sąsajos su Europos kvalifikacijų sąranga, kvalifikacijų palaikymo ir plėtotės sistema/struktūra, jos dalyviai ir t.t.).

ii) Įgyti žinių apie socialinių partnerių (verslo, darbuotojų, valdžios atstovų ir kitų suinteresuotų šalių) rolę plėtojant nacionalinę kvalifikacijų sąrangą; taip pat įgyti praktinių žinių apie socialinių partnerių bendradarbiavimą kuriant ir plėtojant kvalifikacijas formas.

iii) susipažinti su kelių ūkio šakų socialinių partnerių patirtimi kvalifikacijų kūrime ir darbuotojų mokyme (transportas ir statyba).

7. Pagrindiniai informacijos ir gerosios patirties pateikėjai.

	Vardas, pavardė	Pareigos, organizacija	Žinių ir perduodamos gerosios patirties sritis
1.	Andres Plung	Švietimo ir mokslo ministerijos Profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo departamento vadovas	Estijos švietimo sistema, aukštojo mokslo, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo reformos
2.	Teet Tiko	Švietimo ir mokslo ministerijos Profesinio mokymo departamento direktoriaus pavaduotojas, atsakingas už profesines mokyklas	Profesinio mokymo sistema, profesinio mokymo teikėjai
3.	Kalle Toom	Švietimo ir mokslo ministerijos Profesinio mokymo departamento direktoriaus pavaduotojas, atsakingas už profesinio mokymo klausimus	Profesinio mokymo kokybės užtikrinimo iniciatyvos, naujasis profesinio mokymo įstatymas
4.	Olav Aarna	Kutsekoda – Estijos kvalifikacijų tarnyba, Valdančiosios tarybos narys	Estijos kvalifikacijų sandaros ir sistemos apžvalga, profesinių kvalifikacijų sistema ir standartai

5.	Katrin Kerem	Kutsekoda – Estijos kvalifikacijų tarnyba, Valdančiosios tarybos narė	Profesinių kvalifikacijų sistema, inicijavimo, rengimo procedūros
6.	Eve Kitt	Kutsekoda – Estijos kvalifikacijų tarnyba, maisto pramonės, žemės ūkio, informacinių technologijų ir telekomunikacijų sektorių koordinatorė	Profesinių kvalifikacijų standartų rengimas, susiję dokumentai, sektorių profesinių tarybų vaidmuo, profesinių kvalifikacijų standartų rengimo koordinavimas
7.	Helli Oruaas	Kutsekoda – Estijos kvalifikacijų tarnyba, Profesinių kvalifikacijų registro valdytoja	Profesinių kvalifikacijų registras, jo dalys, administravimas
8.	Indrek Peterson	Statybos sektorinė profesinė taryba, tarybos pirmininkas, Estijos statybos asociacijos vykdančiasis direktorius	Statybos sektoriaus darbdavių dalyvavimas profesinių kvalifikacijų sistemoje, jų vaidmuo kvalifikacijų rengime, teikime
9.	Marge Kroonmae	EKKA – Estijos aukštojo mokslo kokybės agentūra, vertinimo ekspertė, projektų koordinatorė	Estijos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo iniciatyvos, programų akreditacija, ESF projekto programoms akredituoti pristatymas, akreditacijos organizavimas, dokumentai
10.	Tiia Bach	EKKA – Estijos aukštojo mokslo kokybės agentūra, patarėja	Estijos aukštojo mokslo programų vertinimas ir akreditacija, vertinimo ir akreditacijos rezultatai
11.	Lea Orro	Fondas Innove, Tarybos pirmininkė	Fondo Innove pristatymas, pagrindinės veiklos, nacionaliniai projektai
12.	Aili Kõiv	Fondas Innove, tarptautinio bendradarbiavimo specialistė	Tarptautiniai Innove projektai
13.	Eleri-Riin Piirat	Fondas Innove, vyresnioji specialistė	Innove veiklos profesinio informavimo, profesinio mokymo patrauklumo didinimo srityje
14.	Anna Devrimci	Fondas Innove, vyresnioji specialistė	Innove projekto profesinio mokymo programoms kurti pristatymas, profesijos mokytojų kvalifikacijos kėlimo iniciatyvos
15.	Ramia Allev	Arcimedes fondas, Profesinio mokymo skyriaus vadovė	Europos profesinio mokymo kreditų sistemos (ECVET) įgyvendinimas Estijoje, ECVET ekspertų projektas
16.	Alar Lohmus	Transporto ir logistikos sektorinės profesinės tarybos pirmininkas	Transporto sektorinės profesinės tarybos veikla, transporto sektoriaus profesinių kvalifikacijų standartai

8. Gauta gerosios praktikos informacija ir rekomendacijos

1. Estijos kvalifikacijų sandara	Rekomendacijos
Švietimo ir mokslo ministerija sprendimą sukurti kvalifikacijų sistemą nusprendė 2007 m. 2008 m. Estijos parlamentas patvirtino profesinių kvalifikacijų įstatymą, kuriame nustatyta 8 lygių kvalifikacijų sistema (EstQF). Estijos kvalifikacijų lygių aprašymai visiškai atitinka	- Išgryninti ir darbdaviams, besimokantiesiems suprantama kalba aprašyti kvalifikacijų

<p>Europos kvalifikacijos sandaros (EQF) lygių aprašymus. 2011 m. EstQF susieta su EQF.</p> <p>Pagrindiniai kvalifikacijų sistemos “veikėjai”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Švietimo ir mokslo ministerija ir jai pavaldžios įstaigos: Egzaminų ir kvalifikacijų centras (dabar INNOVE) ir Kutsekoda. - Kitos ministerijos, besirūpinančios reglamentuojamomis profesijomis ir reglamentuojamais darbais. - Profesinės asociacijos (ypač, susijusios su teisės sistemos profesijomis). <p>EstQF sudaro 4 sub-sandaros: bendrajam ugdymui, profesiniam mokymui, aukštajam mokslui ir profesinėms kvalifikacijoms. Visoms sub-sandaroms nustatyti lygių aprašai.</p> <p>EstQF apima visas šalyje pripažįstamas kvalifikacijas, atitinkančias 2 kriterijus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kvalifikacijos suformuluotos mokymosi rezultatų pagrindu (programose arba profesiniuose standartuose); - jas teikia nacionaliniu lygiu akredituotos įstaigos. <p>Estija yra parengusi nacionalinius standartus: aukštojo mokslo standartas (2008 m.), profesinio mokymo standartas (2009 m.) + nacionalinės profesinio mokymo programos (54), nacionalinės pagrindinio ugdymo programos (2010 m.), nacionalinės vidurinio ugdymo programos (2010 m.), naujos kartos profesinių kvalifikacijų standartai (nuo 2010 m.).</p> <p>Skiriamos dvejų tipų kvalifikacijos: formaliojo švietimo kvalifikacijos ir profesinės kvalifikacijos. Formaliojo profesinio mokymo programos ir jas baigus įgyjamos kvalifikacijos yra 4 tipų ir teikiamos 2, 3 ir 4 EstQF lygiuose, suaugusiųjų tęstinio mokymo kvalifikacijos dar neformalizuotos – t.y. nepriskirtos konkrečioms EstQF lygiams, profesinės kvalifikacijos teikiamos septyniuose EstQF lygiuose.</p> <p>Prioritetiniai ateities darbai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - parengti kvalifikacijų lygių aprašus, atspindinčius nacionalinį Estijos kontekstą; - sukurti mokymosi visą gyvenimą kokybės užtikrinimo sistemą; - reguliariai vertinti EstQF įgyvendinimą ir poveikį; - diskutuojamas nuolatinio priežiūros komiteto steigimas. 	<p>įgijimo kelius Lietuvoje;</p> <ul style="list-style-type: none"> - patikslinti kvalifikacijų tvarkymo (įgijimo, suteikimo, kokybės valdymo) procesus ir atsakomybes už kvalifikacijų sistemos valdymą; - susitarti dėl kvalifikacijų priskyrimo LTKS lygiams principų, numatyti SPK, kitų darbdavių atsakomybes šiame procese.
<p>2. Estijos profesinių kvalifikacijų sistema ir jos pagrindiniai veikėjai</p>	<p>Rekomendacijos</p>
<p>Estijos profesinių kvalifikacijų sistema darbdaviai inicijavo 1997 metais. 2001 m. patvirtintas Profesinių kvalifikacijų įstatymas (<i>Occupational Qualifications Act</i>), kuriame nustatyta 5 lygių sandara. 2008 m. patvirtintas naujas Profesinių kvalifikacijų įstatymas, kuriame nustatyta 8 lygių kvalifikacijų sistema (EstQF) ir šiuo metu pereinama prie 8 lygių kvalifikacijų.</p> <p>2001 m. Įsteigta Estijos kvalifikacijų tarnyba (<i>Estonian Qualifications Authority, Kutsekoda</i>). Kutsekoda steigėjai: Pramonės, prekybos ir amatų rūmai, Estijos darbdavių asociacija, Estijos profesinių sąjungų asociacija, Švietimo ir mokslo bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Pagrindiniai valdymo organai – šešių asmenų taryba ir dviejų asmenų</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Perimti patirtį, kad Lietuvos SPK būtų priskirti KPMPC darbuotojai - koordinatoriai; - Įsteigti SPK pirmininkų komitetą. Kol kas toks komitetas galėtų veikti laisvanoriškais pagrindais, esant galimybei, jo veiklą formalizuoti (inicijuoti LR vyriausybės akto dėl SPK

<p>valdančioji taryba. Pagrindinės Kutsekoda funkcijos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizuoja, koordinuoja ir prižiūri sektorialių profesinių tarybų ir darbo grupių veiklą; - konsultuoja ir teikia pagalbą vertinimą vykdyti įgaliotoms institucijoms; - tvarko nacionalinį profesinių kvalifikacijų registrą; - konsultuoja ir organizuoja mokymus, susijusius su profesinių kvalifikacijų sistema; - pristato Estijos profesinių kvalifikacijų sistemą nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu, sudarant sąlygas profesinių kvalifikacijų palyginimui; - remiantis sektorialių profesinių tarybų sprendimais, organizuoja profesinių kvalifikacijų standartų rengimą ir atnaujinimą; - organizuoja Europass centro veiklą; - atlieka Nacionalinio profesinių kvalifikacijų orientacinio punkto (NRP) funkciją; - vykdo Nacionalinio kvalifikacijų koordinavimo punkto (NCP) veiklą įgyvendinant Europos kvalifikacijų sąrangos (EQF) rekomendaciją nacionaliniu lygiu. <p>Estijos profesinių kvalifikacijų atveju, ūkis padalintas į 16 sektorių. Kiekvieną sektorių atstovauja 16 sektorialių profesinių tarybų (SSC, <i>sector skills council</i>), kurios atsakingos už profesinių kvalifikacijų standartų kūrimą ir profesinių kvalifikacijų suteikimą. SSC priskirti Kutsekoda darbuotojai – sektorialių koordinatoriai.</p> <p>Pagrindinės SSC funkcijos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teikia siūlymus profesinių kvalifikacijų standartų rengimui ir atnaujinimui; - tvirtina profesinių kvalifikacijų standartus; - suteikia švietimo ar darbdavių įstaigai kvalifikacijos teikimo teisę ir prižiūri jos veiklą; - tvirtina kvalifikacijos teikimo tvarką ir įkainius; - sprendžia ginčus, kilusius dėl profesinių kvalifikacijų teikimo. <p>SSC atstovaujamas įstaigas skiria Vyriausybė (10-20 įstaigų). Šių institucijų atstovus skiria Švietimo ir mokslo ministras. Įprastai SSC nariais yra sektoriaus darbdavių organizacijos, profesinės sąjungos, profesinės asociacijos, švietimo įstaigos, atsakingos ministerijos. Taip pat veikia SSC pirmininkų komitetas, kurio pagrindinės funkcijos - koordinuoti SSC bendradarbiavimą, užtikrinti, kad SSC diskusijos vyksta nuosekliai ir sistemaiškai, atnaujinti Estijos profesinių sričių katalogą. Profesinių komitetų pirmininkų grupė priima sprendimus dėl standartų rengimo ir jų priskyrimo atitinkamam kvalifikacijų lygiui.</p> <p>Prie 16 sektorialių profesinių tarybų, veikia 93 kvalifikacijas suteikiančios institucijos (<i>awarding bodies</i>), 165 profesinių kvalifikacijų komitetai ir vertinimo komitetai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kvalifikacijas suteikiančias įstaigas (AB, <i>awarding body</i>) nominuoja SSC. - AB steigia profesinių kvalifikacijų komitetus (<i>Occupational Qualifications Committee</i>, OQC), kurie suteikia tam tikro sektoriaus kvalifikacijas. OQC pagal poreikį steigia vertinimo komitetus. OQC sudaro: sektoriaus darbdavių organizacijos, profesinės asociacijos, švietimo įstaigos. 	<p>sudarymo ir funkcijų pakeitimą).</p> <p>Galimos tokio komiteto funkcijos: kvalifikacijų lygių tvirtinimas, bendrų planų kvalifikacijoms formuoti tvirtinimas, tarpsektorialių kvalifikacijų klausimai, naujų kvalifikacijų inicijavimas, kvalifikacijų kokybės užtikrinimas ir pan.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - inicijuoti diskusijas, darbdavių apklausą dėl profesinių kvalifikacijų atsiradimo poreikio Lietuvoje; - organizuoti informacinius-konsultacinius renginius su darbdavių organizacijomis, pristatant LTKS, standartus, programas ir pan. - SPK parengti metodinę medžiagą apie kvalifikacijų formavimą, švietimo sistemą, atsakingas įstaigas, patalpinti šią medžiagą KPMPC interneto svetainėje, sukurti informacines sistemas SPK ir KPMPC komunikuoti (pvz. naudoti 'drop box').
<p>3. Profesinių kvalifikacijų kūrimas, profesinių kvalifikacijų registras</p>	<p>Rekomendacijos</p>

Profesinių kvalifikacijų turinį nustato profesinių kvalifikacijų standartai (*occupational standards*), kuriuos rengia darbo grupės, grupės darbą kuruoja Kutsekoda darbuotojas – sektoriaus koordinatorius. Standarto darbo grupę surenka ir tvirtina SSC.

Iki dabar parengta 753 standartai 99 profesinėse srityse (dalis šių standartų neveikia), pagal šiuos standartus išduota 76 641 profesinių kvalifikacijų pažymėjimas.

Estijos profesinių kvalifikacijų sistema:

- grindžiama veiklos arba funkcinė analize;
- apibūdina kompetencijas, kurių tikimasi įgyti, kaip pastebimas ir įvertinamas;
- apibrėžia metodą (-us) kompetencijoms vertinti;
- nustato atitinkamos profesinės kvalifikacijos lygį.

Profesinės kvalifikacijos standartas yra dokumentas, apibūdinantis profesines veiklas ir nurodantis reikiamas kompetencijas tam tikroms profesinėms kvalifikacijoms ir jų lygmenims. Profesinės kvalifikacijos standartas susideda iš trijų dalių:

A dalyje - profesijos apraše - apžvelgiamas darbo pobūdis, pagrindinės darbo ir užduočių dalys, reikalingi įrankiai, darbo aplinka, įskaitant darbo specifiką, apibūdinamos asmeninės savybės ir įgūdžiai, reikalingi kokybiškiau atlikti profesinę veiklą. Tai informacijos šaltinis asmeniui, besirenkančiam profesiją ir formuojančiam savo karjeros kelią. Ši informacija taip pat naudinga karjeros, darbo rinkos konsultantams, žmogiškųjų išteklių vadybininkams profesijos mokytojams.

Standarto *B dalyje* pateikiami kompetencijos reikalavimai yra pagrindas vertinti asmenį, norintį įgyti profesinę kvalifikaciją. Šie reikalavimai pateikiami kaip privalomų ir neprivalomų kompetencijų aprašai. Kompetencija yra gebėjimas atlikti tam tikrą darbo dalį ar užduotį, naudojantis tam reikalingomis žiniomis, įgūdžiais ir nuostatomis. Tam tikros kompetencijos gali būti būtina sąlyga profesinei kvalifikacijai suteikti, priklausomai nuo profesijos pobūdžio, specifikos ir tradicijų.

Standarto *C dalyje* pateikiama bendra informacija ir nuorodos į priedus.

Siūlymus rengti ar atnaujinti profesinių kvalifikacijų standartą teikia SSC, remdamasi atitinkamų organizacijų ar asmenų siūlymu. Standartas rengiamas SSC pirmininkų komiteto sprendimu. Standartą rengia darbo grupė, kurią formuoja SSC. Darbo grupę sudaro atitinkamos srities specialistai – darbdaviai, specialistai, instruktoriai/ profesijos mokytojai. Kutsekoda organizuoja darbo grupių darbą.

Profesinių kvalifikacijų standartų rengimas ir jų susiejimas su EstQF finansuojamas ESF fondų lėšomis pagal programą „Profesinių kvalifikacijų sistemos vystymas 2008-2013“.

Programa apima profesinių kvalifikacijų sistemos vystymo formos ir metodų atnaujinimą.

Tuo remiantis, atnaujinami profesinių kvalifikacijų standartai, tobulinami kompetencijų vertinimo metodai, be to, suteikiama pasirinkimo teisė suteikti pirminę kvalifikaciją baigus mokytis PM ar aukštojo mokslo institucijoje. Visi naujai rengiami standartai grindžiami mokymosi rezultatais.

- išgryninti SPK vaidmenį rengiant profesinius standartus ir modulines PM programas, informuoti SPK narius apie standartų rengimą, planus, pažangą, įtraukti juos ir aktyvinti jų dalyvavimą standartų rengime ir jų aptarime;
- išgryninti ir vaizdžiai, suprantamai mokymo įstaigoms ir darbdavių organizacijoms apibūdinti Lietuvos profesinių standartų naudą ir pritaikomumą.
- skleisti informaciją apie profesinių standartų rengimą, metodiką, socialinių partnerių įtraukimą.

<p>Profesinių kvalifikacijų standartai, SSC, kvalifikacijas suteikiančios įstaigos, kvalifikacijų pažymėjimai ir informacija apie jų gavėjus (vardas, pavardė) registruojama Profesinių kvalifikacijų registre – Kutseregister. Registre ieškoti informacijos galima pagal atskiras kompetencijas. Registrą administruoja 3 Kutsekoda darbuotojai, informaciją apie kvalifikacijų pažymėjimus į registrą įveda kvalifikacijas suteikiančios įstaigos. Profesinių kvalifikacijų registras susietas su 5 registrais, tarp jų, Ūkio ministerijos veiklų registras, Darbo biržos registras.</p>	
<p>4. Ūkio šakų socialinių partnerių patirtis kvalifikacijų kūrime ir darbuotojų mokyme</p>	<p>Rekomendacijos</p>
<p><u>Statybos sektorius</u></p> <p>Statybos SSC vadovauja Estijos statybos verslininkų asociacijos vykdančiasis direktorius. Ši asociacija taip pat turi ir AB statusą. Asociacija, įsteigta 1991 m. ir reorganizuota 1993 m., yra savanoriška organizacija, remianti ir koordinuojanti socialinių partnerių bendradarbiavimą statybos srityje. Asociacija vienija apytiksliai 100 aktyvių Estijos statybos organizacijų, kurių bendra apyvarta sudaro daugiau nei 45% visos šalies statybų apyvartos.</p> <p>Pagrindiniai asociacijos tikslai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asociacijos narių atstovavimas valstybinėse ir visuomeninėse organizacijose, teismuose, dalyvavimas susijusių teisės aktų rengime; - statybos ir ekonominės patirties apibendrinimas, rinkos ir ekonominių tyrimų organizavimas ir atitinkamų rekomendacijų rengimas, su statybos veiklomis susijusios informacijos platinimas; - kvalifikacijos kėlimo kursų organizavimas, statybos mokymų skatinimas, finansuojant atitinkamas tikslines programas; - profesinio mokymo ir statybos vadovų kvalifikacinių egzaminų vykdymas (nuo 2002 m.). <p>Mokymus/ kvalifikacijos kėlimo kursus gali vykdyti ir kvalifikacijas teikti profesinio rengimo įstaiga (mokykla) arba kvalifikacijas teikianti institucija (AB). Kvalifikacijos egzaminą kvalifikacijas teikiančioje institucijoje laikantis asmuo pats apmoka egzamino išlaidas. Profesinių mokyklų egzaminų kaštus kol kas dengia valstybė. Taip pat, valstybės lėšomis apmokama ir už bedarbių mokymą ir egzaminavimą.</p> <p>Statybos SSC:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formuoja kvalifikacijų vertinimo komisiją (2012 metais buvo suformuota apie 30 vertinimo komisijų); - inicijuoja profesinių kvalifikacijų standartų rengimą; - deleguoja specialistus į darbo grupes (4-6 asmenis, verslo organizacijų ir mokymo institucijų atstovus) standartams rengti. Darbo grupių veikla finansuojama iš ESF lėšų (Kutsekoda). <p>Parengus standarto projektą, jis išplatintas suinteresuotų asmenų/ socialinių partnerių</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Iš Estijos pusės buvo pasiūlyta rengti vieningus statybos sektoriaus standartus Baltijos šalyse: Lietuvoje, Estijoje ir Latvijoje; - siekti kuo didesnės dermės tarp profesinių standartų ir modulinį programų: esant galimybei į darbo grupes traukti tuos pačius asmenis, užtikrinti jų dalyvavimą vertinime.

<p>pastaboms. Standartus tvirtina statybos SSC.</p> <p>Šiuo metu yra parengta apie 40 profesinių kvalifikacijų standartų.</p> <p>Rengiant standartus Kutsekoda teikia techninę pagalbą: formuoja standartų rengimo reikalavimus, teikia informaciją ir organizuoja standartų rengėjų susirinkimus. Problematiška, kad dėl resursų stokos standartų rengimo procese nedalyvauja Innove fondo atstovai, vėliau rengiantys mokymo programas. Kita vertus, statybos SSC siekia, kad Innove darbo grupėse, rengiančiose nacionalines profesinio mokymo programas, dalyvautų SSC atstovai arba darbo grupių, rengusių profesinių kvalifikacijų standartus, nariai.</p> <p><u>Transporto ir logistikos sektoriui</u> priklauso laivybos, geležinkelių, sausumos transportas.</p> <p>Oro transportas sudaro atskirą sektorių.</p> <p>Transporto sektoriaus standartų atnaujinimą dažniausiai inicijuoja Kutsekoda, tuo tarpu privatus verslas nėra toks aktyvus. Transporto, kaip ir kitų sektorių, standartų rengėjus nominuoja komitetas; rengiant standartus neretai kyla problemų dėl standartų pavadinimų tikslumo. Patvirtintais standartais daugiausia naudojasi profesinės mokyklos (apie 50 standartų), tačiau kai kurie patvirtinti standartai beveik nėra naudojami dėl populiarumo stokos.</p> <p>Verslas yra suinteresuotas kokybės sistemos vystymu, tačiau reikalinga valstybės parama siekiant kurti kokybės sistemą (valstybės finansinė pagalba rengiant standartus, programas). Taip pat reikėtų stiprinti organizacijas, kurios galėtų vykdyti atitinkamų profesijų standartų rengimą, vertinimą, egzaminavimą bei kokybės kontrolę; stiprinti verslo sektorines asocijuotas struktūras.</p>	
<p>5. Estijos patirtis užtikrinant profesinio mokymo kokybę bei populiarinant profesinį mokymą</p>	<p>Rekomendacijos</p>
<p><u>Programų akreditacija</u></p> <p>EKKA – Estijos aukštojo mokslo kokybės agentūra, taip pat dirbanti su Estijos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo iniciatyvomis, programų akreditacijos organizavimu. Pagrindiniai agentūros tikslai PM srityje – Estijos 2009-2013m. profesinio mokymo sistemos vystymo plano, tvirtinamo Vyriausybės, rengimas, PM kokybės užtikrinimas ir studijų programų grupių akreditacija VET institucijose.</p> <p>Pagrindiniai profesinio mokymo sistemos vystymo plano uždaviniai – Estijos PM sistemos lankstumas, prieinamumas, konkurencingumas, besimokančiųjų ir darbo rinkos poreikių atitikimas.</p> <p>PM kokybės užtikrinimo modelis orientuotas į integruotos PM sistemos sukūrimą, jos nuolatinį atnaujinimą, glaudžiai bendradarbiaujant socialiniams partneriams. PM kokybės vertinimas vykdomas šiais etapais:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Institucijos atlieka vidinį įsivertinimą ir parengia įsivertinimo ataskaitą (vidinis įsivertinimas yra centralizuotas, privalomas visoms mokymo įstaigoms, 	<ul style="list-style-type: none"> - SPK narius informuoti apie Lietuvos profesinio mokymo iniciatyvas: gerosios profesinio mokymo patirties konkursą, profesinio meistriškumo konkursus. Esant galimybei SPK narius įtraukti į jų organizavimą.

palengvinantis to paties tipo įstaigų palyginimą);

- EKKA rengia išorinius vertintojus - ekspertus – ir sudaro ekspertų komisijas, susidedančias iš 3jų ekspertų (1-2 darbdavių atstovai + 2-1 PM/ švietimo vadybos/ kokybės vadybos ekspertai);
- ekspertai lankosi mokymo įstaigose, remiantis vidinio įsivertinimo ataskaita vertina mokymo, vadovavimo, žmogiškųjų išteklių valdymo, bendradarbiavimo su socialiniais partneriais, išteklių valdymo aspektus ir rengia išorinio vertinimo ataskaitą dėl programų akreditacijos;
- EKKA PM kokybės vertinimo taryba, susidedanti iš socialinių partnerių - SSC, Švietimo ir mokslo ministerijos, Innove fondo, Kutsekoda, Prekybos, pramonės ir amatų rūmų, aukštųjų mokyklų specialistų - priima galutinį sprendimą dėl programų akreditacijos ir teikia Švietimo ir mokslo ministrui;
- Švietimo ir mokslo ministras priima sprendimą dėl licencijos tam tikrai programai vykdyti 3 ar 6 metų laikotarpiui suteikimo.

Profesinio mokymo turinio pertvarka

Fondas INNOVE šiuo metu įgyvendina ESF lėšomis remiamą projektą "VET content development 2008-2013", skirtą profesinio mokymo turinio atnaujinimui. Projekto metu bus atnaujintos 46 nacionalinės profesinio mokymo programos. Programos bus parengtos remiantis Europos kvalifikacijų sandara, jose bus nustatyti mokymosi rezultatai ir programos atitiks 2-5 EKS lygius. Priėmus naują Profesinio mokymo įstatymą, programos turės būti rengiamos pagal profesinių kvalifikacijų standartus, tačiau profesinio mokymo įstaigos galės pasirengti savo mokyklinės programas, inicijuoti naujas programas.

Nacionalines programas rengia INNOVE darbuotojai, į darbo grupes įtraukiami verslo, SSC atstovai. Pagrindiniuose mokymo programų moduliuose bus integruoti bendrojo ugdymo dalykai, taip pat į mokymo programas bus integruotos bendrosios kompetencijos (*key competences*). Taip pat parengtos gairės besimokantiesiems vertinti. Vertinant besimokančiųjų profesinius gebėjimus, bus atsižvelgiama į darbo procesus, darbo užduotis, darbų saugą, su darbu susijusias žinias, bendruosius gebėjimus ir bendrąsias kompetencijas (*key competences*).

Priemonės profesinio mokymo patrauklumui gerinti

Fondas INNOVE įgyvendina ESF remiamą projektą "Profesinio mokymo populiarinimas - *Promotion of Vocational Education*". Pagrindinė projekto idėja – stiprinti profesinio meistriškumo konkursų organizavimą. Pagrindinis projekto rezultatas – 2013 m. kovo mėn. organizuotas 2 dienų renginys *Noor meister 2013 - Young Master 2013*. Renginio metu organizuotos nacionalinės profesinio meistriškumo varžybos, švietimo mugė, įvairūs seminarai: 21 varžybose dalyvavo 300 profesinio mokymo mokinių, organizuota 13 įvairių dirbtuvių, 2 dienų seminarai profesijos mokytojams, švietimo mugėje dalyvavo 30 profesinio mokymo įstaigų. Renginį aplankė 5000 lankytojų, jį nušvietė 70 žiniasklaidos

<p>priemonių, visi TV-radio kanalai, pagrindiniai laikraščiai.</p> <p>INNOVE skiria didelį dėmesį informacijos apie profesinį mokymą sklaidai: kiekvieną mėnesį leidžiamas profesinio mokymo naujienlaiškis, kuris skleidžiamas 600 adresatų, brošiūra „Abiks Otsutajale“ skleidžiama bendrojo ugdymo mokyklų absolventams, @KUTSEHARIDUS puslapis Facebook turi 3,931 sekėjus.</p> <p>Taip pat INNOVE inicijavo Kokybės apdovanojimą – <i>Quality Award</i> – kuriuo siekiama kelti mokymo ir lyderystės profesiniame mokyme lygį, skleisti gerą patirtį, kelti ir prisidėti prie teigiamo profesinio mokymo įvaizdžio formavimo. Konkursas organizuojamas kas du metai, nuo 2003 m. organizuoti 6 konkursai. Dalyvavimas konkurse yra savanoriškas.</p> <p><u>Europos profesinio mokymo kreditų perkėlimo sistemos diegimas</u></p> <p>Estijos Švietimo ir mokslo ministerija remia Europos profesinio mokymo kreditų sistemos (ECVET) įgyvendinimo idėją Estijoje. 2011-2013 m. Archimedes fondas įgyvendina ECVET ekspertų projektą pagal Mokymosi visą gyvenimą programą: rengia metodinę medžiagą ir vykdo ekspertų - SSC ir profesinių mokyklų atstovų - mokymus ECVET turinio ir diegimo klausimais. Pasak Ramia Allev, Archimedes fondo Profesinio mokymo skyriaus vadovės, pasibaigus projektui, 85% Estijos profesinio mokymo įstaigų bus susipažinusios su pagrindiniais ECVET principais ir metodika bei pasirengusios toliau veikti diegiant ECVET Estijoje.</p>	<p>- Lietuvoje numatomas VET pilotinis projektas, kurio metu statybų sektoriuje bus rengiamos modulinio mokymo programos. Tai gali būti geras pagrindas Lietuvoje kreditinės sistemos (ECVET) tolesniam vystymui.</p>
--	---

Naudinga informacija, nuorodos:

- *Development Plan for the Estonian Vocational Education and Training System:*
<http://www.hm.ee/index.php?1511074>
- *Guidelines to support curriculum development: Conceptual principles for compiling a national vocational curriculum*
<http://www.innove.ee/et/kutseharidus/rok-arendus>
- *Guidelines for integrating vocational and general education subjects*
http://www.ekk.edu.ee/vvfiles/0/l6imimise_juhendmaterjal_kokku.pdf
- *Guidelines to support assessment: Output-based assessment in vocational schools* <http://www.innove.ee/et/kutseharidus/rok-arendus/hindamine>
- Kutsekoda: <http://www.kutsekoda.ee/en/index>
- Informacija apie Estijos profesinių kvalifikacijų standartus, standarto pavyzdys:
<http://www.kutsekoda.ee/fwkc/contenthelper/10445786/10445787>
- Profesinių kvalifikacijų registras: <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister>